

ATHANASII KIRCHERI
E SOC. JESU

MUNDUS SUBTERRANEUS

In XII Libros digestus;

QUO

Divinum Subterrestris Mundi Opificium, mira
Ergasteriorum Naturæ in eo distributio, verbo παντάμορφον
Protei Regnum,

*Universe denique Naturæ Majestas & divitiæ summa rerum varietate
exponuntur. Abditorum effectuum cause acri indagine inquisitæ demonstrantur;
cognitæ per Artis & Naturæ conjugium ad humanæ vitæ necessarium
usum vario experimentorum apparatu, necnon novo modo,
& ratione applicantur.*

TOMUS I.

AD

ALEXANDRUM VII.
PONT. OPT. MAX.

AMSTELODAMI,

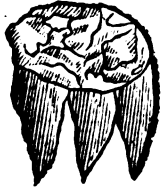
Apud JOANNEM JANSSONIUM à WAESBERGE, & Viduam ELIZÆ
WEYERSTRAET, ANNO MDCLXXVIII. Cum Privilegiis.

ne sua cylindros excreſcat, quæ gypſeo & nitroſo liquori permixta, tandem vi lapidifica in trabes veluti oſſeos, nunc ſub tibiſiarum, manuum, modo brachiorum, jam pedum forma convertantur; quæ effoſſa cum oſſeum quid exprimant & friabili ſubſtantia conſtent, paſſim pro oſſibus gigantum ob immenſitatem molis, reputantur.

[Habes hîc duos modos, quibus Natura in huiusmodi oſſibus formandis utitur: vel intra montium hiatus, pro diſpoſitione concavitate, intra quas marga gypſea ſalenitroſo liquore ſuperaſſa, & in lapidem converſa, tales efformat figuras, quas matrix exhibet. Alter, per argilloſæ materiæ gypſo & nitro mixtæ devolutionem ex montibus factam, uti dictum eſt. Dentès vetò foſſiles, quos in antro Panormitano curioſe me obſervaffe memini, hoc pacto à natura formantur: Parietes antri cum non ad eò duro lapide conſtent, ſed arenoſo potius, ſeu calcario aut gypſeo, & rimis ob humidam abundantiam obnoxii ſint, uti ſtirix nitroſæ ſatis monſtrant: hinc fit, ut ſalenitroſus ſeu vitricus humor ſubtilitate ſua mollem lapidis ſubſtantiam

Quomodo
natura
dentes for-
met.

uſque ad extimam ſuperficiem pervadat, ubi cum quo defluat, non habeat, ibidem fixus, in lævem, candidam, oſſeamque materiam dentibus haud abſimilem, induretur; qui quidem dentes juxta rimofam parietum diſpoſitionem, ſinguli à ſingulis ſeparati, & veluti intra maxillam infixi, veras, dentium maxillas prope mentiuntur, diverſiſſimè magnitudinis, ita ut nonnulli gigantum dentes non immerito videri poſſint, tanta multitudinem, ut dentium minera meritò dici queat: rogatos autem velim omnes curioſioris ingenii Naturæ exploratores, ut dictum antrum adeant, ipſi ſingula examinent, & aliud, quam quod diximus hoſce reperturos, certò mihi perſuadeo. Sed nonnullas dentium differentias, ut ex iis dicta luculentius pateant, hic apponendas duxi.

CAPUT V.

Cornua foſſilia, quæ cum oſſibus ſubterraneis magnam affinitatem habent, ubi & potiſſimum tractatur de Cornu Monocerotis.

Post oſſa ſequuntur cornua, quæ Natura in ſubterraneis locis mira arte efficit, & magno ubique pretio venduntur ad venena omnis generis propulſanda potentiſſima. Sunt autem multiplices differentia inter ſe diſtincta. Quædam Natura ipſa in viſceribus terræ ſupradicto modo efficit; cujuſmodi ſunt, quæ in variis Germaniæ ſubterraneis montium cryptis, teſte Agricola reperiuntur, uti in Sylva Hercynia prope pagum, qui Baumansholz dicitur, ſub ditione Comitum Stolbergienſium, item prope Heidelbergam, Spiram, Hildeshemium, in Moravia, Sileſia, Saxonia, & nil aliud ſunt, quam ſpodium foſſile: naſcuntur autem ex margæ cujuſdam ſpecie: naſcuntur autem ex margæ cujuſdam ſpecie: quæ dum lapidificata vi imbuta aquâ irrigatur ſolviturque, illa lactis ſpecie per terræ cavitates tranſiens, ubi matricem corniformem invenerit, abſumpta humiditate, ſeroſior pars à marga imbuta ibidem in cornuam quaſi duntaxat convertitur. Contingit ſubinde, ut lacteus hic liquor non in cavitatem, ſed in lignum aliquod, jam vetuſtate omni humiditate privatum incidat, quod uti poroſum, ita mox ſeroſum humorem ad ſe attrahit, quod tandem vi coagulativa lactei liquoris pro copia ſalenitroſi humoris admixti in lapidem vel durum, vel mollem friabilemque convertitur, ita tamen ut ſpecies ligni cognofci, & odor ſubinde deprehendi poſſit: quæ hiſce verbis comprobatur.

Origo cornuorum foſſilium.

Anſelmus Pœtius in ſua de Gemmarum lapidumque historia. *Cornua, inquit, foſſilia multum inter ſe differunt, & pauca eandem faciem oſtendunt; imò aliqua dentes, tibias, maxillas, aliasque corporis partes referunt. Habeo ego domi plures, quam 20 differentias, cum tamen omnes pro cornu monocerotis data fuerint, una manifeſte exteriori cortice fraxini lignum oſtendit: alia differentia prope Brunam Moravia urbem inventa ita exactè figuram trunci juglandis intrinſecus & extrinſecus refert, ut nemo niſi cæcus animadvertere non poſſit: truncum illius arboris fuiſſe, ac in terra tranſmutationem accepiffe, odor etiam exactè nucis arboris odorem reddit. Donatum mihi fuiſt etiam fruſtum illius trunci, monocerotis titulo. Eodem in loco trunci & caudicis majoris portio, pro capite animali diſtracta fuit, ita ut nemo de generatione horum cornuum dubitare debeat. Et uti hac exſiccantis aſtringentiſque natura ſunt, ita quoque fluxus ſiſtunt, oculorum medentur lachrymis, cordi corroborando conferunt, contra venena, peſtem, febresque malignas preſentiſſima ſunt antidota, tanto quidem potentiora, quanto materia ex ſe & ſua natura venenis adverſantur, uti ſunt, fraxinum, cornu cervinum, ebur per coagulationem fuerint magis magisque unita: ſudores enim mirificè movent, & una virulentum venenoſi humoris in corpore agri ſtabulantis halitum expellunt, unde & epilepſiam, cardiacam paſſionem, cordis tremorem, alioſque cordis affectus, huiusmodi foſſile cornu ſibri*

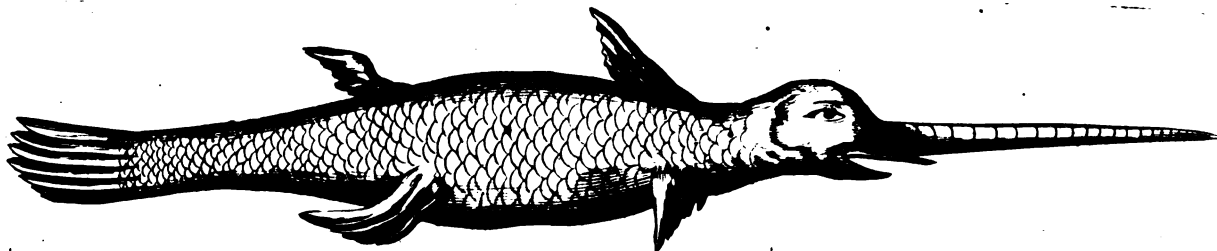
Variè diſ-
ſectibus.

Vis medica
in oſſibus
foſſilibus.

Piscium
de quibus
prælia
contra
balanos.

rissam æquabant, reperisse: intellexisse quoque ex vicinarum Insularum incolis, istiusmodi non cornua, sed certorem prægrandium piscium promuscides esse, quibus sese contra Balænarum, quarum ingens Oceano glaciali copia stabulatur, insidias tuerentur; ideoque hæc belluas perpetuò sese invicem bello infestare; accidere tamen haud infre-

quenter, ut hæc promuscides hastiformes inter glacialium montium scopulos violenter decussæ, tandem ad vicinarum insularum littora appulsæ ibidem coacerventur, & complures sub arena maris quotannis reperire, testabantur; piscem quoque se vidisse prægrandis instar lanceæ promuscide instructum, sub tali figura, quam hic apponimus.

Cornu
Monocerotis
hic
Romæ.

Atque ut veritas pateret Regi, integrum lintrem iis confertum, eidem obtulisse, eaque rari muneris loco ad principes transmisisse; Intellexi deinde, *Gisbertum von der Pole* Mercatorem Belgam, & pro tempore civem Romanum, in sua officina duo cornua monocerotis magni pretii ex Batavia ad se transmissa tenere, accessi eundem, rogans, ut ea mihi talium rerum avido ostenderet, quod non illibenter fecit. Cornua sunt longitudinis novem palmorum Romanorum, crassitudo inferna pugno explebilis, striata, spiris limacum more contortis, quæ & in obrusum acumen terminantur, coloris subflavi, eboris instar; pondere gravissima, mirificæ in medicamentis contra venena virtutis; hæc enim imposita intra concham aliquam aqua fontana repletam, tantâ eam mox virtute imbueret dixit, ut aqua huiusmodi ab infirmo epota, mox melius habeat, & experientia se comperisse testatur. Et cum quam diligentissimè de cornuum forma & ratione examen instituissem, inveni tandem, ea quadrupedum minime esse posse, sed eorum piscium, quos descripsimus, cornua, seu potius promuscides esse; ac proinde jam paulo audacius asseverare coepi, quicquid huiusmodi cornuum alicubi in principum gazophylaciis latet, non aliam nisi ex dictis piscibus originem fortiri; ut proinde minime falsum sit, quod se vidisse scribit *Albertus Magnus*, cornu Monocerotis sua propria manu mensuratum, quod incrassitie palmum cum dimidio, & decem pedum longitudinem obtinebat, quod uti quadrupedum etiam maximo competere non potuit ob rationes supradictas, ita non aliud esse potuit, nisi prægrandis alicujus piscis, ex ea, quam descripsimus, specie, ex maritimo litore fabulo, ubi illud piscis deposuerat aut male depulerat, effossum: tum vel potissimo argumento ad hoc credendum inducor, quod in nullo regno tanta horum cornuum copia, quam in Anglia reperiri dicatur; cum enim nullum animal, quod huiusmodi cornu formam exprimat, in toto regno reperitur, & pleraque

Cornu
monocerotis
ab Alberto
Magno
obser-
vatum.

Cur in
Anglia
præcipue
monocerotis
cornua
habeantur.

ad littora maris effossa dicantur; facile cullibet hinc patet, ea ex vicino mari glaciali vel appulsa, vel ab iisdem piscibus in Anglicis littoribus decussa, fabuloque tumulata suo tempore inventa, & pro monocerotis cornu divendita fuisse. Unde relicta fabulosa narratione de monocerote à *Plinio* & *Aliano* descripto, cum nullibi terrarum locorumque tale animal visum sit, congruentius huiusmodi cornua, quæ passim repertiuntur, non quadrupedum sed piscium exuvias esse, asseremus. Sed hæc præcipue.

Cornu monocerotis fossile subinde reperiri à Natura in subterraneis cuniculis elaboratum, ostendit Helvetiorum historia: Refert enim anno 1520. ad littus fluminis Arula prope *Bruck*, in Dominio Marchionis Badensis, monocerotis cornu inventum fuisse sat magnum; cum verò id neque animalis alicujus quadrupedis, neque dicti piscis esse potuerit, restat ut à natura id in visceribus terræ elaboratum dicamus. Ad virtutes autem prorsus prodigiosas, quod attinet, quas *Agrytz* nonnulli, & circumforanei ad miraculum usque exaltant, Dico eas paribus cum ipso monocerote animali phantastico prorsus & imaginario, passibus mensurandas esse: quis enim unquam expertus & vires istius cornu, cujus animal nulli unquam visum fuit. Ad venena propulsanda quod attinet, Dico, omnia spodiorum genera; ut cornu cervinum adustum, rasura eburis, dentiumque Rosmari, (est is pariter in extremo Septentrionis Oceano piscis amphibius maximus, politissimis dentibus instructus, de quibus vide *Olaum*, aliorumque de Septentrionalibus partibus historicas Relationes) hæc enim sive cornua, sive dentes, uti præter specificam qualitatem animalibus inditam, eam in se virtutem contra venena continent, ita quoque contra venena, morbosque malignantis naturæ ceu opportuna remedia ab omnibus adhiberi passim constat. Sed hæc de cornibus fossilibus è subterraneis locis erutis, dicta sufficiant.

Cornu
monocerotis
fossile.